

N:o 6.

Ank. till Riksd. kansli den 3 april 1903, kl. 2 e. m.

Konstitutionsutskottets utlåtande, i anledning af väckt motion om ändrad lydelse af §§ 60, 65 och 75 riksdagsordningen.

Uti en från Andra Kammaren till konstitutionsutskottet hänvisad motion, n:o 140, har herr *D. Holmgren* hemställt, att Riksdagen måtte såsom hvilande till vidare grundlagsenlig behandling antaga följande förslag till ändrad lydelse af §§ 60, 65 och 75 riksdagsordningen:

§ 60.

När ärende — — — därom tillåtas. *Omröstningen skall ske öppet och medelst nammupprop. Befinnas i mål, där blott enkel pluralitet erfordras, de afgifna rösterna lika delade, nedlägga talmannen i en därtill afsedd rösturna en ja-sedel och en nej-sedel, båda lika samt hvar för sig slutna och hoprullade, och afgöres då omröstningens utgång genom den sedel, som en af kammarens ledamöter på anmodan af talmannen ur rösturnan upptager.*

§ 65.

När i fråga — — — Riksdagens beslut. *Om vid sammanräkningen af de afgifna rösterna dessa befinnas lika delade, nedlägga Andra Bih. till Riksd. Prot 1903 3 Saml. 5 Häft. (N:is 6—7).*

Kammarens talman i en därtill afsedd rösturna en ja-sedel och en nej-sedel, båda lika samt hvar för sig slutna och hoprullade, och afgöres då omröstningens utgång genom den sedel, som en af Andra Kammarens ledamöter på anmodan af talmannen ur rösturnan upptager.

§ 75.

Vid alla val, *hvilka alltid skola ske med slutna sedlar, iakttages*
— — — *erfordras.*

Därjämte har motionären anhållit, att, för den händelse den af honom föreslagna formuleringen af berörda paragrafer i riksdagsordningen ej skulle anses fullt lämplig eller utgöra ett riktigt uttryck för hans i motionen framställda mening, utskottet ville vidtaga de förändringar i formuleringen, hvartill förhållandena kunde föranleda.

I föreliggande motion, hvilken afser att åvägabringa sådana ändringar i riksdagsordningen, hvarigenom det nu vid ärendenas afgörande i Riksdagens kamrar föreskrifna voteringsättet med slutna sedlar skulle utbytas mot öppen omröstning medelst namnupprop, erinrar motionären, att han vid 1901 års riksdag inom Andra Kammaren väckt en motion af enahanda innehåll som den nu förevarande, att denna motion visserligen blifvit, liksom vid flere föregående tillfällen i samma syfte framställda förslag, af konstitutionsutskottet afstyrkt och af kamrarne afslagen, men att i Andra Kammaren afgifvits 98 röster för motionen mot 110, som varit för utskottets hemställan om afslag. Med framhållande, att en ringa majoritet sålunda vid nämnda riksdag vållade förslaget fall i Andra Kammaren, anför motionären vidare, bland annat, att det öppna omröstningssättet, hvilket blifvit antaget i nästan alla konstitutionellt styrda länder, hvilade på en teoretiskt riktig princip samt ägde åtskilliga företräden framför den slutna omröstningen. Det senare omröstningssättet åter medförde praktiska olägenheter dels för riksdagsarbetet, dels för den enskilde riksdagsmannen och dels för valmännen. Detta omröstningssätt innebure nämligen en omständlig och tidsödande procedur och medförde till följd däraf för riksdagsarbetet en ej ringa olägenhet i jämförelse med den öppna omröstningen, som fungerade med önskvärd snabbhet. Den öppna omröstningen erbjöde dessutom den enklaste utvägen att uttala den mening, man hyste, och skulle därigenom äfven

säkerligen och i många fall vara ett sätt att högst betydligt förkorta debatterna. För den enskilde riksdagsmannen medförde den slutna omröstningen den olägenheten, att den beröfvade honom möjlighet att styrka, huru han röstat, och att han sålunda, äfven om han under debatten tillkännagifvit sin anslutning till en viss mening eller efter voteringen reserverat sig mot det fattade beslutet, ändock kunde, derest ej af särskilda orsaker hans ståndpunkt i en viss fråga ansåges fullt bestämd, blifva utsatt för misstanken att hafva röstat annorlunda än han verkligen gjort. Slutligen innebure det slutna omröstningssättet för valmännen en beaktansvärd olägenhet, hvilken endast genom införandet af öppen omröstning kunde undanröjas. Den öppna omröstningen vore nämligen det enda fullt tillförlitliga medel, hvarigenom valmännen kunde erhålla fullständig kännedom om en representants ståndpunkt för att med ledning af hans verksamhet inom Riksdagen bedöma, huruvida de borde förnya hans mandat eller ej; och det vore utan all gensägelse valmännens rätt att erhålla kännedom om sin representants sätt att fullgöra sitt förtroendeuppdrag.

Beträffande hvad motionären härutöfver anfört till stöd för sitt förslag, tillåter sig utskottet att hänvisa till motionen, däri han jämväl till bemötande upptagit åtskilliga mot införande af öppen omröstning gjorda invändningar.

Frågan om införande af öppen omröstning inom Riksdagens kamrar har efter det nya representationsskickets antagande vid femton särskilda riksmöten varit föremål för behandling. Samtliga de förslag, som i ämnet blifvit väckta, hafva emellertid af konstitutionsutskottet afstyrkts och icke heller vunnit Riksdagens bifall. Vid två tillfällen, nämligen vid riksdagarna åren 1891 och 1896, blefvo dock de då framställda förslagen bifallna af Andra Kammaren. Då framställning nu ånyo gjorts i enahanda syfte, har utskottet ansett sig kunna inskränka sig till att i korthet angifva de synpunkter, som för utskottet vid frågans bedömande varit bestämmande.

En grundlagsändring bör enligt utskottets uppfattning öfver hufvud icke vidtagas, med mindre det kan påvisas, att det stadgande, hvari förändring ifrågasättes, i tillämpningen visat sig medföra missförhållanden eller olägenheter samt att ändringen är af beskaffenhet att kunna afhjälpa desamma eller åtminstone leder till en väsentlig förbättring i de förhållanden, som genom stadgandet regleras. Så kan emellertid med hänsyn

till den nu föreslagna reformen icke anses vara fallet. Såvidt utskottet förmår döma, har den redan i 1810 års riksdagsordning antagna grundsatsen, att omröstning inom Riksdagens kamrar alltid skall ske med slutna sedlar, ingalunda haft någon som helst menlig inverkan vare sig på det sätt, hvarpå svenska folkets representanter utöfvat Riksdagens beslutanderätt, eller på våra politiska förhållanden i öfrigt. Icke heller synes med fog kunna påstås, att det slutna omröstningssättet visat sig i afsevärd mån hinderligt för riksdagsarbetets snabba och obehindrade fortgång. Redan af det skäl, att någon berättigad anmärkning från nu angifna synpunkter icke torde kunna riktas mot den nuvarande anordningen vid omröstning inom Riksdagen, anser sig utskottet sakna anledning att tillstyrka motionärens förevarande förslag. Men utskottet håller därjämte före, att införandet af den öppna omröstningen skulle, långt ifrån att erbjuda några fördelar framför den nu använda omröstningsmetoden, tvärtom medföra skadliga eller mindre goda följder. Ty det är otvifvelaktigt, att en sådan reform skulle kunna äfventyra representanternas politiska själfständighet samt vara ägnad att befordra ett för samarbetet inom Riksdagen menligt partiväsende. Dessutom skulle enligt utskottets förmenande antagandet af grundsatsen om öppen omröstning leda därtill, att omröstningar ofta komme att framkallas endast i syfte att få utrönt, på hvilket sätt de enskilde riksdagsmännen afgifvit sina röster; och den tidsvinst, som man genom användande af det öppna omröstningssättet trott sig skola ernå vid riksdagsärendenas afgörande, skulle därigenom äfven gå förlorad.

På grund af hvad sålunda blifvit anfördt, får utskottet hemställa,

att herr Holmgrens ifrågavarande motion ej må föranleda någon Riksdagens åtgärd.

Stockholm den 2 april 1903.

På utskottets vägnar:

HUGO BLOMBERG.

Reservation

af herrar friherre *Barnekow, Elowson, Nydal, Carlson, Bergström, Wavrinsky* och friherre *De Geer*, hvilka ansett, att statens fördel i vårt land, liksom i de flesta och mest betydande konstitutionella länder i Europa, bäst lärer tillgodoses genom största möjliga offentlighet vid Riksdagens förhandlingar, och därför i anslutning till Andra Kammarens beslut i ämnet år 1896 hemställt, att Riksdagen måtte såsom hvilande till vidare grundlagsenlig behandling antaga följande förslag till ändrad lydelse af §§ 60, 65 och 75 riksdagsordningen:

§ 60.

När ärende — — — därom tillåtas. Omröstningen skall ske öppet och medelst namnupprop. Befinnas i mål, där blott enkel pluralitet erfordras, de afgifna rösterna lika delade, nedlägga talmannen i en därtill afsedd rösturna en ja-sedel och en nej-sedel, båda lika samt hvar för sig slutna och hoprullade, och afgöres då omröstningens utgång genom den sedel, som en af kammarens ledamöter på anmodan af talmannen ur rösturnan upptager.

§ 65.

När i fråga — — — Riksdagens beslut. Om vid sammanräkningen af de afgifna rösterna dessa befinnas lika delade, nedlägga Andra Kammarens talman i en därtill afsedd rösturna en ja-sedel och en nej-sedel, båda lika samt hvar för sig slutna och hoprullade, och afgöres då omröstningens utgång genom den sedel, som en af Andra Kammarens ledamöter på anmodan af talmannen ur rösturnan upptager.

§ 75.

Vid alla val, hvilka alltid skola ske med slutna sedlar, iakttages — — — erfordras.

Herrar *Moberg, Berg, Gustaf Axel, af Callerholm* och *Johnsson* hafva begärt få här antecknadt, att de icke deltagit i detta ärendes behandling inom utskottet.